

Geacht Ministerie van Defensie,

De noodzaak om de Wet op de Defensiegereedheid snel tot stand te brengen, resulteert duidelijk in een **gebrek aan zorgvuldigheid** in de uitwerking zoals die nu voorligt. De voorgestelde regeling mist structuur, biedt onvoldoende garanties en laat naar mijn mening te veel beslissingsbevoegdheid bij één persoon.

Concreet mis ik informatie over hoe de belangen van omwonenden van Vliegbasis Leeuwarden worden beschermd bij de toedeling van extra geluidsbelasting. Ook is onduidelijk **wanneer** eventuele maatregelen ingaan, en **op welk moment** deze weer kunnen worden afgebouwd. Ik vind dat dit helder en expliciet vastgelegd moet worden.

Het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. Ik zou diezelfde zorgvuldigheid ook in dit traject willen zien – zelfs als de snelheid van handelen hoog is.

Ik doe hierbij enkele concrete suggesties ter verbetering:

- Toelichting op dreigingsniveau: **Beschrijf duidelijk** in welke situaties of bij welk dreigingsniveau het Ministerie van Defensie extra bevoegdheden krijgt. Er moet een objectieve basis zijn, bijvoorbeeld een situatie waarin sprake is van een acute dreiging. In de huidige opzet lijkt onmiddellijke toepassing mogelijk zonder bezwaarprocedure.
- Behoud huidige geluidscontouren: De huidige geluidscontouren van Vliegbasis Leeuwarden dienen zoveel en zo lang mogelijk behouden te blijven.
- Spreiding van geluidsbelasting: In eerste instantie dient te worden gekeken naar spreiding van de geluidsbelasting over heel Nederland, ook via vliegvelden die geen volledige MOB-status hebben.
- Pas na uitputting van alternatieven: Overschrijding van geluidscontouren mag alleen plaatsvinden als alle andere opties **aantoonbaar** zijn benut.
- Beperken overschrijding: Indien overschrijding nodig is, dient deze zo klein mogelijk te blijven.
- Directe afschaling: Zodra overschrijding van geluidscontouren niet meer nodig is, dient dit direct te worden teruggedraaid.
- Besluitvorming bij meerdere ministeries beleggen: De beslissing tot het overschrijden van contouren zou door **meer dan één ministerie** genomen moeten worden.
- NPRD-motieven meewegen: De goed onderbouwde uitgangspunten van het NPRD – zoals de mate van omwonendenbelasting – dienen ook in twijfelgevallen als weegfactor te worden meegenomen.
- Versnelling derde MOB: Zet in op het **versneld realiseren** van een derde Main Operating Base.
- Beperking avond- en nachtvluchten: Beperk extra avondvluchten en vermijd nachtvluchten tussen 23.00 en 07.00 uur.
- **Schrap het voorstel van 42 dagen vliegen**: Het plan om in de maanden mei, juni en juli gedurende 42 dagen te vliegen, zou naar verhouding verdeeld worden over militaire vliegbases. Echter, in de praktijk worden slechts twee bases, Volkel en Leeuwarden, ingezet voor de F35. Dit houdt in dat er vanaf Vliegbasis Leeuwarden tijdens deze periode gemiddeld eens in de twee à drie dagen een opstijging plaatsvindt, vaak vroeg in de nacht, wanneer de meeste mensen zich in hun essentiële diepe slaapfase bevinden. Deze vluchten hebben aanzienlijke negatieve gevolgen voor de gezondheid van een groot aantal omwonenden van Vliegbasis Leeuwarden, de meest dichtbevolkte militaire basis van Europa.

- **Overtollig water niet afwateren:** defensie heeft jarenlang illegale lozingen gedaan van PFAS houdend water. De provincie is juist actief deze vervuiling voor defensie op te ruimen en dan zou overtollig water de omgeving opnieuw en nog meer vervuilen, onvoorstelbaar en onacceptabel. Overigens kan niemand van defensie mij vertellen wat er nu dan met het overtollige water (dit schijnt hemelwater te zijn) wordt gedaan. Heel merkwaardig dat geen van alle defensiemedewerkers deze vraag tijdens de informatie-avond kon beantwoorden.

Tot slot wil ik mijn steun uitspreken voor de zienswijze van Dorpsbelang Jelsum/Cornjum en die van Geert Verf en Gerard Veldman van de NPRD.

Met vriendelijke groet,

Janneke Tempel

Jelsum